

A táborok létszáma 50 és 100 fő között változott. A táborvezetés tapasztalata szerint 75–80 fővel lehet a leghasznosabb szakági képzést megvalósítani. Öröndetes tény, hogy a két utolsó táborban már több olyan tanulóval is találkozhattunk, akik másodszor, sőt harmadszor (a szakmunkásvizsga után) tértek vissza táborunkba.

A táborok programja – az első év tapasztalatai után – megfontolt és célszerű. A tanulók találkozása és közvetlen hangú beszélgetése egy-egy vidék jeles honismerőjével olyan ismereteket jelentett számukra, amelyekkel nemcsak önmagukat, hanem otthoni munkájukat, velük együtt dolgozó társaikat is gazdagíthatták. Említésre méltó találkozások voltak Ajkán *Süle Sándor* bácsival, Szombathelyen *dr. Bándy Gábor* muzeológussal, *Bárdosi János* és *Pungor Zoltán* néprajzkutatókkal, *dr. Horváth Ferenc* levéltárossal, Győrben *dr. Timaffy László* néprajzgyűjtővel, Salgótarjánban *dr. Zólyomi József* múzeumigazgatóval, végül Szegeden *dr. Juhász Antall* és *iff. Lele József*tel.

A tájon, a múzeumokon, a levéltárakon kívül a vidék üzemeivel és munkásaival is – Ajkán a Jókai-bánya, az Uvegyvár, Szombathelyen a Latex és a Cipőgyár, Győrben az EVIRT gyári híres Stádel brigád, Nógrád székhelyén az Uvegyvár és a Vasöntőde, Szegeden a Márka-üzem s a vásárhelyi Majolikagyár – megismerkedtek a tábor résztvevői.

A házigazdák minden alkalommal a helyi szakmunkásképző intézetek és azok kollégiumai voltak. Általában a vendéglátók felelősségteljes szolgálatával s az egy-egy tájegységre jellemző vendégfogadással teremtették meg azt a barátságos légkört nyújtó környezetet, amelyet nem nélkülözhet egyetlen nyári szaktábor sem.

Simon Károly

Helytörténeti vetélkedő Budapest XIV. kerületében

A helytörténet részismereteit nem tanítják mindenütt képesített tanárok, az ismeretek átadásának módja is eltér az iskolai gyakorlatától, ezért az anyag elsajátításának mértékét is az iskolai vizsgáktól eltérő módon, célszerűen vetélkedők segítségével lehet ellenőrizni, illetve elbírálni. A helytörténeti vetélkedőnek azonban csak egyik célja a résztvevők tudásszintjének felmérése, az is feladata, hogy megkedveltesse a résztvevőkkel a szűkebb értelemben vett haza szeretetét, erősítse a hozzá való ragaszkodást és kötődést.

Jómagam Budapesten a Hazafias Népfőnt XIV. kerületi Bizottságának Hely- és Üzemtörténeti Bizottságában működöm. Bizottságunk mindössze 10–12, zömmel veterán nyugdíjasból áll és próbálja Zuglóban elhínteni a honismeret magvait. Ez elég nehezen halad, aminek egyrészt az az oka, hogy Zugló (Budapest XIV. kerülete) lakosságának mintegy fele a felszabadulás óta nagyrészt máshonnan költözött ide, másrészt pedig az iskolákban sem sikerült megfelelő honismereti aktivitást teremteni, a tanérok itt is erősen túterheltek, és részben nem is a kerületben laknak. Vagyis kevés az igazi „lokálpatrióta”.

1981 őszén a kerületi tanács oktatási osztályán sikerült elérnünk, hogy hozzájáruljanak régebbi kezdeményezésünkhöz, miszerint rendezzünk egy kerületi helytörténeti vetélkedőt az általános iskolások között. Kérésünkre a tanács oktatási osztályának vezetője körlevelet küldött az általános iskolák igazgatóihoz, hogy válaszáik ki azt a négy képviseli. Ezeknek 6 alkalommal részt kell venni otthoni feladatokat is.

Kérdés	Helytörténeti Válasz	Válasz
1. Ki furatta a Városligeti aréni kutatót?	Csécshy István	Alpár Igánc <u>Belegyődi István</u>
2. Melyik város Zugló testvérvárosa?	Segeš	<u>Szolnok</u> Szentes
3. Milyen hőfoki volt az utolsó víz az első fürdő után?	22,5 °C	71,5 °C 78,5 °C
4. Mely múzeum van Zuglóban?	4	2
5. Hol volt a VASÁROK székháza?	Csohor u.	<u>Hokkiv ut</u> Ilka utca
6. Melyik lengyel királynak van szobra Zuglóban?	Bocskai	Bethlen <u>Methory Gábor</u> <u>Árvay</u>
7. Mi volt a népetáncok helyén?	esztendő-föld	lóveresny-lakbá-pálya sak
8. Ki volt az a himnusz, akiről Zuglóban utcát neveztek el?	Kaffka Margit	Martos Flóra <u>Vámos</u> <u>János</u>
9. Mi volt szeretőleg Nyilastör György foglalkozása?	<u>Földmunka</u>	ester-lakatos gályas
10. Melyik híres ember lakott egy nyáron át a mai Pártfőnkola területén?	Kosuth Lajos	<u>Vás</u> <u>Forrás</u> Arany János
11. Melyik utcában írta József Attila "A város peremén" c. versét?	Komlóy	Kalapács utca <u>Korona</u> <u>Alta</u>
12. Melyik évben alakult meg a XIV. kerület?	1872	1875 1945
13. Mikor mehabudult fel Zugló teljeseen a II. világháborúban?	1945. I. l.	1945. 1942. 1.30.
14. Mely vasúti megálló van Zuglóban?	1	2
15. Milyen utcában van a Kalapács?	Ilka utca	Hungária krt. <u>Sziget</u> <u>Alta</u>
16. Hol van a Weil Emil Kórház?	Kerégyr-té utca	<u>Vas</u> <u>Alta</u> Kassai ut
17. Mely utca és tér van hosszaból legesen a III. kerületben?	152	540 <u>140</u>
18. Melyik utca van a három kösül Zuglóban?	Heater utca	Mosár utca <u>Monád</u> <u>Alta</u>
19. Melyik évben épült Budapesten az első földalatti vasút?	1876	1946 1970
20. Ki van eltemetve a Városligetben a "PÜ" feliratú sírban?	<u>Horváth</u> <u>Vás</u>	Kolnár Perenc Zalora György

Megjegyzés: A három válasz közül csak egy a helyes. Ezt úgy kell jelölni, hogy a téglalapnak, amelyben a felirat szerepel, segítsük vastagon mind a két átlóját. Melyik helyes felelet van megjelölve, mennyi pontot ér a megjelölés.

.....
válaszadó

tanulót, aki egy helytörténeti vetélkedőn az iskolát előkészítő előadásokon és közösen meg kell oldaniuk

A felhívás eredményes volt: 13 általános iskolából válaszoltak, megadták a vetélkedőre benevezett 4 tanuló nevét és ellenőrző tanárúkéit. 1981 októberében meg is kezdődött az előkészítés a HNF XIV. kerületi helyiségében. Havonta egyszer megadott időpontban összegyűlt az 52 tanuló (nagyreszt VII. és VIII. osztályosok), és szorgalmasan látogatták az előkészítő előadásokat. Minden alkalommal két órát tartottunk a következő tematikával:

1. óra. A tanfolyam anyagának és programjának ismertetése. Itt mindenki megtudta, hogy „mire vállalkozott”. – Az otthon elkészítendő kollektív feladat 3 részből állt: a) Az iskola történetének vázlatos megírása (minimum 4 oldal). Ennek értékelése maximálisan 20 pont volt. b) Helytörténeti emlékek gyűjtése az iskola körzetéből. Helytörténeti emlékek számít bármilyen, Zuglóra jellemző tárgyi anyag (pl. fénykép, oklevél, bizonyítvány, meghívó, beadvány, hivatalos levélváltás, nyomtatvány, plakát, jegy, műsor, jelvény, érem, zászló, serleg, emléktárgy, diapozitív, megemlékezés stb.). Közöltük, hogy ilyen anyag leginkább a régi családi házak pincéjében, padlásán vagy családok fiókjaiban található. A gyűjtést a négytagú társaság végezte el szülei, vagy ismerőseik segítségével. Az ebben elérhető legnagyobb pontszám: 20. c) A harmadik otthoni feladatként közösen készítsenek egy naplót arról, hogy hogyan készült fel a vetélkedőre. Az elérhető pontszám maximálisan itt is 20 volt.

Elmondtuk, hogy a vetélkedő szóbeli része két részből fog állni: I. 20 kérdés, amelyekre a helyes választ 3 közül kell kiválasztani és megjelölni. Minden helyes megfejtésért 1 pontot kapnak, a 20 kérdést tehát ha mind hibátlanul megválaszolják, 20 pontot érhetnek el. II. Az utolsó feladatuk sorszhúzás útján kihúzott, átfogóbb jellegű kérdéssről 10 perc felkészülés után 3 perces szóbeli beszámolóval kell tartani. A kollektív bölcsességgel megfogalmazott legjobb kiselőadás itt is 20 pontot ér.

Ezzel a pontozási rendszerrel tehát $5 \times 20 = 100$ pont érhető el (100%-os eredmény). Az elért összpontszám tehát a versenycsoport tudáseredményét adja meg százalékban. Az eredményt kissé lehetett befolyásolni külön vállalt szorgalmi és egyéni feladatokkal (pl. hazafias versek elszavalása, Zugló közlekedési útvonalterképe: utcanévadókat életrajza, egy-egy üzem története stb.). A tanfolyam résztvevői iskolánként 1 példányban megkapják az elhangzott előadások lényegét.

A további órák anyaga:

2. A hazaszeretet, helytörténet, honismeret meghatározása. Követelmények a résztvevőkkel szemben. 3. Zugló földrajza (határai, utcái, hegy- és vízrajza). 4. Zugló személyekről elnevezett 72 utcájának névadói. (Születési és halálozási év, jelentőségük). 5. Zugló régészeti emlékei és története 1945-ig. 6. Zugló története a felszabadulástól napjainkig. 7. Zugló munkásmozgalmának története. 8. Zuglói partizánok szerepe a kerület felszabadulásában. 9. Zugló nevének eredete. 10. A Városliget műemlékei és nevezetes létesítményei. 11–12. Zugló főbb létesítményeinek címjegyzéke és feladata. 13. Színes diaképek vetítése (100 db) Zugló múltjából és nevezetes épületeiről.

A vetélkedő szóbeli részének lebonyolításán 5 tagú zsűri vett részt. A „TOTO” jellegű rész anyagát a mellékelt ábra mutatja be. A gyors kiértékelésre a zsűritagok sablont kaptak, melyen a helyes válaszoknak megfelelő helyek ki voltak vágva, így egyszerű ráhelyezéssel megállapítható volt a feladatlapról, hogy hány jó találatot értek el.

A vetélkedő végeredménye a következő volt: (zárójelben az elért pontszám) 1. Telepes utcai iskola (126), 2. ELTE Radnóti Miklós (103), 3. Miskolci úti (94), 4. Álmos vezér téri (93), 5. Egressy út 69. (91), 6. Május 1. út 9–15. (87), 7. Angol utca 25. (79), 8. Csáktornya park (76), 9. Május 1. út 23. (65), 10. Ond vezér park (63), 11. Újvidék tér (34), 12. Ungvár utca (34), 13. Kun Béla (33).

A részt vevő 13 iskola közül tíznek 50% fölött volt a teljesítménye, az átlageredmény pedig 74%, ami viszonylag jó eredménynek mondható.

A vetélkedők értékelése alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy azok megfelelő előkészítés, hírvérés és az érdeklődők bevonása révén hozzájárulnak ahhoz, hogy a felnőttek közül is többen bekapcsolódjanak a helytörténeti-honismereti munkába, átérzve annak jelentőségét és pedagógiai értékét, főként az ifjúság nevelésében betöltött szerepét, mert olyan nemes szabad idej foglalkozásra ösztönzi a fiatalokat, amely nemcsak ismereteiket gyarapítja, hanem egyben jellemüket is jó irányban formálja.

Ezért ajánlatos, hogy minden honismereti szakkör, csoport, vagy bizottság foglalkozzék ilyen vetélkedők megrendezésével. Fárasztó és nehéz feladat ez, de feltétlenül megéri!

Szabó Bendegúz

„Az Iróság ott kezdődik, mikor az ember felelősséget érez egy alany és egy állítvány összefü-
zésekor is; mert az is becsületviszga; állítás, amiért helyt kell állni. Egy életen át! Egy nemzet éle-
tén át!”
(Illyés, 1954)